

Danielle van Dijk

Het Christusbewustzijn

Een moderne inwijdingsweg

cichorei

Opgedragen aan mijn kleinkinderen:
Merel, Florian, Lisa, Maud, Abel, Isa, Thomas, Noah
en aan alle (klein)kinderen van de toekomst

Derde, geheel herziene druk 2020

Dijk, Danielle van

Het Christusbewustzijn; een moderne inwijdingsweg / Danielle van Dijk

– Amsterdam: Cichorei

ISBN 978 90 830811 4 4

NUR 743

Trefw.: esoterie / gnosis

Afbeelding omslag: Leonardo da Vinci, Christus. Ontwerp voor het Laatste Avondmaal (Brera, Pinacothek, Milaan)

Omslagontwerp: Françoise Berserik

© Danielle van Dijk / Uitgeverij Cichorei, Amsterdam 2020

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the publisher.

Inhoud

Voorwoord bij de derde, geheel gewijzigde druk 11

Inleiding 13

DEEL 1 HET CHRISTUSBEWUSTZIJN 15

Wat is het Christusbewustzijn? 15

Bronnen 18

De antroposofie en de Nag Hammadi Geschriften 18

De antroposofie 18

Rudolf Steiner en zijn inzicht in het wezen van Christus 19

De gnosis en haar relatie tot de antroposofie 20

De Nag Hammadi Geschriften 22

Overeenkomsten en verschillen met de antroposofie 23

Het meest opmerkelijke verschil: het leven na de dood 30

Voorlopige conclusie 31

De Dode Zee-rollen 32

Waarom de gnosis zo bedreigend was en is voor de Kerk 37

DEEL 2 JEZUS, DE KOSMISCHE CHRISTUS EN DE MENS 39

De opbouw van Deel 2 39

Hoofdstuk 1 De kosmische Christus 42

De voorzang van het Johannesevangelie 49

Christus' komst naar de aarde 52

Oude mysterieplaatsen 56

Van God los 57

Christus als redder van het 'Kosmisch Project' 58

Christus is de kosmische liefde 59

Hoofdstuk 2 De mens Jezus 62

Twee stromingen in de mensheid 63

De overdracht in de tempel 65

De twee Jezuskinderen	69
<i>De Dode Zee-rollen en de twee Messiassen</i>	69
<i>De twee Jezuskinderen in de kunst</i>	72
<i>Het Jezuskind in het Mattheüsevangelie</i>	72
<i>Het Jezuskind in het Lucasevangelie</i>	78
<i>De Essenen</i>	85
Het 'vijfde evangelie' van Rudolf Steiner	88
Lucifer en Ahriman	91
De doop in de Jordaan	93
De verzoekingscène in de woestijn	94

Hoofdstuk 3 Christus Jezus 99

'Ik heb u heden verwekt'	99
Het leven van Christus Jezus op aarde	100
De Bergrede	102
De parabels	108
<i>Wie oren heeft om te horen, hore</i>	109
<i>De barmhartige Samaritaan</i>	110
Drie opwekkingen uit de 'dood': drie inwijdingen	110
De zeven graden van inwijding uit de Mithrascultus	114
Lazarus: Johannes de evangelist	115
Maria Magdalena, apostel der apostelen	119
Judas en 'het evangelie van Judas'	126
De Stille Week van dag tot dag	129
De kruisiging op Goede Vrijdag	139
Stille Zaterdag	144

Hoofdstuk 4 Het leven van de opgestane Christus op aarde 146

Vooraf	146
Jezus' lijkwade	147
De opstanding: Christus' geboorte op aarde	149
Thomas en 'het evangelie van Thomas'	154
Christus leeft 40 dagen op aarde	156
<i>De Pistis Sophia spreekt over elf jaar onderricht</i>	157
<i>Het getal veertig symbolisch?</i>	157
<i>De Emmaüsgangers</i>	158
Hemelvaart	160
Pinksteren	163

Hoofdstuk 5 De mens op weg naar het Christusbewustzijn 166

- Wat is het Christusbewustzijn? 166
- Vijf stadia bij het ontwikkelen van het Christusbewustzijn 168
 - Het eerste stadium* 170
 - Het tweede stadium* 172
 - Het derde stadium* 173
 - Het vierde stadium* 175
 - Het vijfde stadium* 176
- Het fantoom of lichtlichaam 177
- Wat is het fantoom? 178
- Onherstelbare schade 179
- Vernietigd of aangetast? 179
- Christus herstelt het fantoom 182
- Het fysieke lichaam als spiegelapparaat 183
- Het geheim van het lichtlichaam 184
- De Verlichting 185
- Wat zijn chakra's of lotusbloemen? 187
- De epifyse 189
- Jonkvrouw Sophia 189
- De Heilige Graal: het Christusbewustzijn? 190

DEEL 3 DE INNERLIJKE SCHOLINGSWEG 194

- De weg tot het verkrijgen van het Christusbewustzijn 194
- Voorwaarden 195
- De scholingsweg 196
- Studie 197
- De terugblik 198
- De basisoefeningen van Steiner voor het denken, willen en voelen 199
 - Concentratie in het denken* 199
 - Daadkracht in het willen* 199
 - Evenwichtigheid in het voelen* 199
 - Positiviteit* 200
 - Onbevangenheid* 200
 - Trouw en standvastigheid* 200
- Drie basisoefeningen voor de bewustzijnsziel 200
 - Het vergroten van het inlevingsvermogen* 201
 - De (kleine) zelfoverwinning* 201
 - De (kleine) belangeloze, liefdevolle daad* 202

Mediteren	204
<i>De rozenkruismeditatie</i>	204
<i>Een Christusmeditatie</i>	206
<i>De eigenlijke meditatie</i>	207

DEEL 4 DE TOEKOMST, EEN KEERPUNT IN DE TIJD? 210

Tolerantie en vergeving	210
Het manicheïsme: verleden of toekomst?	213
Een beeld van de toekomst	216
Het Akashaveld	219

Nawoord 223

Oproep: Doe je mee? 224

 Pinksteren: zondag 23 mei 2021 224

Appendix 1 Rudolf Steiner en de esoterische Christus 225

Appendix 2 De heilige families – een schema 228

Geraadpleegde literatuur 231

Aantekeningen 234

Al spreek ik met de tongen van engelen en mensen:
als ik de liefde niet heb,
ben ik een galmend bekken of een schelle cimbaal...

Uit 'Het Hooglied', 1. Kor. 13, Paulus, apostel van Christus

Gnosis is
de kennis wie wij waren
en wat wij geworden zijn,
waar wij waren
en waarin wij geworpen zijn,
waarheen wij ons spoeden
en waarvan wij verlost worden,
wat de geboorte is
en wat de wedergeboorte.

Een volgeling van Valentinus

Voorwoord bij de derde, geheel gewijzigde druk

Waarom dit boek? Waarom een derde druk?
Het is het UUR U voor de mensheid!

Iedereen weet dat het in deze tijd gaat om het behoud van onze dierbare planeet aarde. Het is van het grootste belang dat we allemaal uiterst zorgvuldig met het milieu omgaan en bewust leven, in het besef dat we anders niet lang meer op deze planeet kunnen rondwandelen.

De coronacrisis van het jaar 2020 heeft mij doen inzien dat we als mensheid ook in grote nood verkeren en weer moeten leren leven vanuit de menselijke maat, ons vermogen tot liefde en verbinding met elkaar. Het grenzeloos egoïsme en de begeerte rijk te willen worden, heeft de mensheid tot op de rand van de afgrond gebracht. Dat moet stoppen! Dat moet anders!

Er is echter nog een ander gebied waarop wereldwijd actie moet worden ondernomen en dat is het gebied van het spirituele. Er moet meer bewustzijn komen voor geestelijke inhouden en dat moet op een uiterst liefdevolle manier gebeuren, zodat wijsheid en liefde samengaan. Het is hierbij van het grootste belang dat we elkaar willen begrijpen en dat we naar de overeenkomsten zoeken tussen ieders visie of geloof en niet zozeer naar de verschillen. Zinvol is het, de verschillende standpunten van elkaar te leren kennen en elkaar vragen te stellen vanuit echte interesse.

Als we dat niet doen, wordt de multiculturele samenleving geen echte 'samenleving' en liggen intolerantie en haat op de loer. Vervreemding en verwarring rond de eigen identiteit zullen in de toekomst toenemen als we nu niet streven naar een wereld waarin elk mens zich in volledige vrijheid kan ontplooiën op geestelijk en emotioneel gebied. Om dit te realiseren hebben we elkaar hard nodig.

Het gaat erom de verwondering over en de eerbied voor het leven met elkaar te delen: Wie is de mens eigenlijk en wat komt hij of zij hier op deze aardbol doen?

Ik wil met dit boek een beroep doen op het ‘spirituele bewustzijn’, dat net als het ‘milieubewustzijn’ wereldwijd verzorging nodig heeft. Alleen met ieders inspanning kunnen we aan een wereld bouwen gebaseerd op liefde en medemenselijkheid. Ook de kleinkinderen van onze kinderen hebben het recht om in een humane en liefdevolle wereld op te groeien, zodat zij zich in vrijheid kunnen ontplooiën tot wie zij eigenlijk zijn.

Zoals het nu Het UUR U is om bewust met het milieu en onze planeet om te gaan, zo is het tegelijkertijd Het UUR U om bewust de eigen innerlijke ontwikkeling ter hand te nemen en iemand met een groot en mild hart te worden. Ontwikkelen we dit spirituele bewustzijn niet, dan dreigt een woestijn van vervreemding en eenzaamheid te ontstaan, terwijl we tegelijkertijd verdrinken in het stijgende water van egoïsme en intolerantie.

Aan het werk!

Danielle van Dijk, mei 2020

Inleiding

Dit boek gaat over het Christusbewustzijn, het hoogste en meest liefdevolle bewustzijn dat een mens kan ontwikkelen. Dit boek gaat ook over de vraag hoe je dit bewustzijn in onze moderne tijd kunt ontwikkelen en welke wegen je kunt gaan. Als uitgangspunt neem ik het leven en de werken van Jezus. Jezus was de eerste mens die het Christusbewustzijn in zichzelf verwezenlijkt heeft: de kosmische Christus heeft in de mens Jezus een woning gevonden.

Deel 1, Het Christusbewustzijn staat in het teken van de vraag wie Christus werkelijk was en waarom hij naar de aarde kwam. Ook bespreek ik mijn bronnen: welke bronnen heb ik geraadpleegd en hoe verhouden deze bronnen zich tot elkaar, wat zijn de inhoudelijke overeenkomsten en verschillen?

Deel 2, Jezus, de kosmische Christus en de mens omvat de relatie tussen Jezus en Christus. De twee Jezuskinderen, Jezus' doop in de Jordaan en zijn dood en opstanding staan centraal. Parallel hieraan beschrijf ik de wetmatigheden in het leven van elk mens en de wegen die je kunt gaan om het Christusbewustzijn in jezelf te ontvouwen. Ook het lichtlichaam of fantoom komt ter sprake. Dit deel heb ik geprobeerd zo beeldend mogelijk vorm te geven, zodat het gevoel direct wordt aangesproken. De lijdensweek heb ik daarom verteld van dag tot dag.

Deel 3, De innerlijke scholingsweg doet een appel op de wil van de lezer: hoe ga jij aan jezelf werken en wat ga jij doen om een betere wereld te helpen vormgeven? In dit deel geef ik de basisoefeningen die Rudolf Steiner voor de ziel gegeven heeft om een liefdevoller mens te worden, die vanuit zelfkennis in de wereld staat. Zelf heb ik daar oefeningen aan toegevoegd om je bewustzijn en je inlevingsvermogen te vergroten. De rozenkruisermeditatie en een Christusmeditatie worden in dit deel gegeven.

In *Deel 4, De toekomst, een keerpunt in de tijd?* doe ik een beroep op de creativiteit en het 'out-of-the-box-denken' van de lezer: we hebben wereldwijd een nieuwe vorm van samenleven nodig, een nieuwe maatschappelijke structuur.

Lukt het ons om samen met anderen aan onszelf en een betere wereld te werken? Lukt het ons om oude patronen van luxe en zekerheid los te laten? Zou het individueel streven naar het Christusbewustzijn misschien een eerste stap op die weg kunnen zijn?

Deel 1 Het Christusbewustzijn

Wat is het Christusbewustzijn?

Kenmerkend voor het Christusbewustzijn is dat alle mensen dit bewustzijn kunnen ontwikkelen door de weg van de innerlijke scholing te gaan, door bewust en met liefde concrete oefeningen te doen en te mediteren. Deze innerlijke scholingsweg noem ik 'een moderne inwijdingsweg' omdat de inwijding in onze tijd in het gewone, openbare leven verkregen kan worden.

Vroeger bestonden voor het verkrijgen van de inwijding aparte mysteriescholen, waar degenen die ingewijd mochten worden – de inwijdelingen of mystes – een strenge scholing ondergingen. De kennis van de scholing en de inwijding was strikt geheim. Er stond de doodstraf op het openbaar maken van de mysteriegeheimen.¹

Er waren verschillende graden of trappen van inwijding. De hoogste inwijding bestond uit het inzicht verkrijgen in het Al en de wetten van het Al. De myste of inwijdeling was dan helderziend en helderwetend geworden. Hij had een verbinding met de geestelijke wereld gekregen.

In onze tijd bestaat de inwijding uit de verbinding met het hoogste goddelijke principe: de alomvattende liefde. De hoogste trap van inwijding in onze tijd is het volledig ontplooiën van het Christusbewustzijn.

Het Christusbewustzijn is een hoger, kosmisch georiënteerd bewustzijn, dat ontstaat als het hoger Ik, het hoger Zelf, volledig in de mens gerealiseerd wordt. De diepste, goddelijk vonk van de mens kan ontvlammen en zich verbinden met de geestelijke wereld, met de hoogste dimensie.

De grote vraag is nu: wie of wat heeft ervoor gezorgd dat de mensheid het vermogen bezit zich te verbinden met deze hoogste dimensie? In dit boek is het antwoord op deze vraag: dat is de kosmische Christus, de hoogst denkbare energie; de energie die in de mens Jezus een woning vond. Christus omvat deze hoogste dimensie. Hij is de goddelijke energie, de alomvattende liefde die voor de gehele mensheid naar de aarde is gekomen.

Dat het christendom zich Christus heeft 'toegeëigend', heeft voor veel misverstanden en onverdraagzaamheid gezorgd. De naamgeving 'Christus' roept daarom vaak weerstand op, maar ik wil de lezer vragen door de letters van de naam heen te kijken naar het wezen of de kosmische 'energie' die met deze naam verbonden is en die voor iedereen toegankelijk is.

Het gaat bij het ontwikkelen van het Christusbewustzijn om een bewuste, vrije daad. Elk mens is vrij om wel of geen bewuste ontwikkelingsweg te gaan. Je kunt echter pas bewust voor iets kiezen als je weet wat datgene inhoudt.

Wat Christus voor alle mensen op aarde kan betekenen, kan ik het beste weergeven in een beeld: zoals de zon het stralende middelpunt is van ons planetenstelsel, zo is Christus het stralende middelpunt in de ontwikkeling van de mensheid. Hij is de drager van de allesomvattende kosmische liefde en hij heeft deze liefde in de harten van de mensen gelegd als een zaad. Dit zaad kan ontkiemen in haar eigen tempo en in alle rust uitgroeien tot een prachtige plant, die kan bloeien en vrucht kan dragen.

Degene die als enige mens op aarde Christus heeft 'gedragen' en zijn komst naar de aarde mogelijk maakte, is Jezus de Nazarener, meestal 'Jezus van Nazareth' genoemd. Hij heeft het Christusbewustzijn volledig op aarde gerealiseerd. Ook van hem probeer ik een zo duidelijk mogelijk beeld te geven.

Zoals bekend uit de geschriften van het oude India waren er ook vóór de komst van Christus meesters en yogi's die buiten de mysteriescholen om toegang hadden tot het Christusbewustzijn. In de boeken van Paramahansa Yogananda (1893-1952) wordt over deze weg naar het Christusbewustzijn op heldere wijze geschreven.

Het verschil tussen een meester en Jezus van Nazareth is echter, dat een meester het hogere, goddelijke bewustzijn in zichzelf kan opwekken, maar dat in Jezus van Nazareth de hoogste goddelijke dimensie, het Christuswezen zelf, daadwerkelijk mens is geworden. Door zijn dood en opstanding verbond hij zich met de gehele mensheid en de aarde. Zo legde Hij het vermogen tot werkelijk liefhebben in het DNA van elk mens.

Afb. 1 Rafaël (1483-1520). Detail uit 'De School van Athene', een van de Stanza della Segnatura (1509-1510). Vaticaan, Rome.

Christus schrijdt langzaam voort door de wereld, van hart tot hart en van ziel tot ziel, ongeacht of de mensen hem zullen begrijpen of niet.

Bronnen

Als belangrijkste bronnen heb ik het werk van Rudolf Steiner (1861-1925), de grondlegger van de antroposofie, gebruikt en daarnaast de *Nag Hammadi Geschriften*, de *Pistis Sophia*, de *Dode-Zeerollen* en *Het evangelie van Judas*.

De *Nag Hammadi Geschriften* zijn oude geschriften uit de tweede en derde eeuw na Christus die door de Kerk verboden evangeliën bevatten, zoals het evangelie van Thomas en dat van Maria Magdalena. Deze in 1945 gevonden geschriften bevatten bovendien kostbare gnostische teksten met esoterische kennis.

De *Pistis Sophia* is een gnostisch geschrift uit de tweede eeuw na Christus. Dat heb ik bestudeerd wat betreft het onderricht van Christus (na zijn opstanding) aan Maria Magdalena en enkele van zijn discipelen. Ook over de betekenis van de komst van Christus naar de aarde en over de persoon van Maria Magdalena is in dit laatste geschrift veel te lezen.

De Dode Zee-rollen verhelderden mijn kijk op het belang van de Essenen in het leven van Jezus.

Het pas in 2006 gepubliceerde '*Evangelie van Judas*', dat vrijwel zeker authentiek is, hielp mij om het verraad van Judas beter te begrijpen.

De antroposofie en de Nag Hammadi Geschriften

Buitengewoon interessant is nu dat wat in de Nag Hammadi Geschriften beschreven wordt voor een groot deel overeenkomt met de antroposofie. Dat is des te opmerkelijker, omdat Rudolf Steiner stierf in 1925 en de Nag Hammadi Geschriften pas gevonden zijn in 1945, net na de Tweede Wereldoorlog.

Het lijkt me hier op zijn plaats eerst dieper in te gaan op de antroposofie als mijn belangrijkste bron om daarna een vergelijking te maken met de teksten van de Nag Hammadi Geschriften.

De antroposofie

Als we willen weten wat het Christusbewustzijn is, moeten we eerst weten wie Christus is. De antroposofie geeft op deze vraag in mijn ogen

een duidelijk antwoord, al is het werkelijk begrijpen van dit mysterie natuurlijk (nog) niet echt mogelijk, althans niet voor mij.

Het werk van Rudolf Steiner (1861-1925) vormt de basis van de antroposofie.

Logischerwijs ademt zijn werk de tijdgeest van het begin van de vorige eeuw, toen hij zich moest verdedigen tegenover de toen heersende stromingen in de wetenschap, de kerk en het materialisme in de ruimste zin van het woord. Dat is gelukkig in onze tijd niet meer zo. Antroposofie hoeft niet meer verdedigd te worden en is gedachtegoed voor iedereen geworden.

Als leidraad heb ik zijn boeken en voordrachten gebruikt, met name *De christelijke inwijding en de mysteriën van de oudheid*, *Wegen naar Christus en Bijzonderheden over het leven van Jezus*, uit *Het vijfde evangelie*¹. Maar ook andere werken van Steiner, zoals zijn basiswerken² en zijn veelomvattende boeken over de evangeliën³ hebben mij geïnspireerd.

Rudolf Steiner en zijn inzicht in het wezen van Christus

Voor een goed begrip van hetgeen in dit boek gezegd wordt, is het belangrijk vooraf te weten hoe Rudolf Steiner over Christus dacht en hoe hij tegenover de gnosis, de esoterische kennis stond.

Rudolf Steiner noemt de komst van Christus in onze wereld meerdere malen de grootste gebeurtenis in de mensheidsgeschiedenis. In *Wegen naar Christus* zegt hij: 'Omdat Christus het middelpunt is van de hele menselijke ontwikkeling en het hoogste voorbeeld voor de intiemste krachten van de ziel, daarom moet de band die ons met Christus verbindt ook de intiemste zijn.'⁴

Dat het bij velen niet zo bekend is dat Christus centraal staat in de antroposofie, komt omdat Rudolf Steiner pas later zijn inzichten omtrent Christus en diens enorme betekenis voor de mens kreeg. Hij was toen ongeveer 40 jaar. Rond 1900 heeft hij naar eigen zeggen een 'ontmoeting' met het Christuswezen gehad, hetgeen zijn leven volledig veranderde. In *Mijn levensweg*, zijn autobiografie, schrijft hij heel duidelijk over deze gebeurtenis, die een diepe indruk op hem gemaakt heeft. Vanaf deze ontmoeting staat Christus centraal in zijn leven.

Hij schrijft in *Mijn levensweg*:

Rond de eeuwwisseling ontwikkelde die kiem zich steeds verder. [Met 'die kiem' wordt hier het innerlijk inzicht omtrent Christus bedoeld. DvD.] De genoemde beproeving van mijn ziel speelde zich voor de eeuwwisseling af. De ontwikkeling van mijn ziel vond haar hoogtepunt toen ik geestelijk in de meest innerlijke en ernstige inzichtsviering voor het mysterie van Golgotha stond.⁵

Steiner zegt hier dat hij inzicht heeft gekregen in de geheimen van 'het mysterie van Golgotha'. Hij noemt de geheimen rond het sterven van Jezus van Nazareth en de opstanding 'het mysterie van Golgotha'. Golgotha is de plaats waar Jezus gekruisigd is.⁶ Hij schrijft dat het verkrijgen van dit inzicht een 'viering' was, dus een zeer vreugdevolle gebeurtenis.

Van deze ontmoeting met het Christuswezen zegt hij vervolgens nog, dat dit het hoogtepunt was in de ontwikkeling van zijn ziel. Met andere woorden: Steiners Christuservaring staat centraal in zijn leven en is allesbepalend. Maar hij benadrukt daarbij steeds weer dat het Christuswezen beslist niet met een bepaalde religie of Kerk verbonden is. Christus is de drager van de kosmische, universele liefde voor elk mens.

De gnosis en haar relatie tot de antroposofie

Gnosis is het Griekse woord voor kennis, inzicht. Met *gnosis*, ook wel esoterie genoemd, wordt de verborgen kennis over de geheimen van leven en dood en de relatie van de mens tot de kosmos aangeduid. Deze kennis kan niet aangeleerd worden. Het is de kennis van het intuïtieve weten, dat in het hart te vinden is. De *gnosis* werd in vrijwel alle oude culturen gezocht, zowel in India en Egypte als in Ierland bij de druiden. Het waren de uitverkorenen die – vaak na een jarenlange training en studie – de *gnosis*, het helderziende weten, konden ontvangen.

Deze in elk mens verborgen kennis kan wel 'aangeboord' worden door de uiterlijke kennis over de geheimen van leven en dood te bestuderen en de weg van de innerlijke scholing te gaan. Het 'uiterlijke' weten kan een verbinding worden tot de innerlijke kennis. Het gewone leven bewust en liefdevol leven hoort daarbij.